

نشان‌های نمادین ژاپن

جان دبلیودوئر

ترجمه
سحر قدیمی

نشر فضا

وابسته به

مؤسسه علمی و فرهنگی فضا

تهران، سال ۱۳۹۰ خورشیدی

سرشناسه	:	داوئر، جان دبلیو، ۱۹۳۸ - م.
عنوان و نام پدیدآور	:	Dower, John W.
مشخصات نشر	:	نشان‌های نمادین ژاپن / جان دبلیو، داوئر: [تصویرگر کیوشی کاواموتو]: ترجمه سحر قدیمی تهران: نشر فضا، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	:	۲۴۴ص: مصور: ۲۹×۲۲ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۵۶۳۸-۰۵-۹
وضعیت فهرست نویسی:	:	فیبا
یادداشت	:	عنوان اصلی: The elements of Japanese design; a handbook of family crests, heraldry & symbolism, ۱۹۷۱.
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۳۹.
موضوع	:	نشان‌های نمادین خانوادگی، سازمانی و غیره
موضوع	:	نشان‌های خانوادگی -- ژاپن
شناسه افزوده	:	کاواموتو، کیوشی، ۱۹۲۳ م.، تصویرگر
شناسه افزوده	:	Kawamoto, Kiyoshi
شناسه افزوده	:	قدیمی، سحر، ۱۳۵۷ - مترجم
رده بندی کنگره	:	۱۳۸۹ ۲۵۲/۵۷CR
رده بندی دیویی	:	۹۴۹/۶۰۹۵۲
شماره کتابشناسی ملی:	:	۵۶-۸۱۲۲

نشر فضا

وابسته به

مؤسسه علمی و فرهنگی فضا

تهران: میدان هفت تیر، ۲۵۳، تلفن: ۸۸۳۰۷۳۸۶

نشان‌های نمادین ژاپن

ترجمه: سحر قدیمی

ناظر فنی چاپ: شاهرخ اسمی

چاپ نخست: تابستان ۱۳۹۰

تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: طرح و رنگ

چاپ: ناصح

صحافی: آبی طرح فردا

طرح روی جلد: مؤسسه علمی و فرهنگی فضا

تمامی حقوق برای ناشر محفوظ می‌باشد.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۳۸-۰۵-۹ ISBN: 978-600-5638-05-9

یادداشت ناشر

کتابی که برگردان آن را سرکار خانم سحر قدیمی پذیرفتند، از سال‌ها پیش در کنجی از کتابخانه‌ی ما قرار داشت تا روزی، به رخ‌ی مقبول، به فارسی زبانان عرضه گردد. و این تأخیر، به جهت دقتی بود که «نشر فضا» در برگردان کتاب داشت، به ویژه در زمینه‌ی وفاداری به متن و تعهدپذیری مترجم در برابر گزینش واژه‌ها و اصطلاحاتی که دارای مفهومی خاصی دارند و بار فضایی فرهنگی دگری را می‌نمایانند. جای این کتاب در میان سایر فراورده‌های چاپ شده‌ی مؤسسه علمی و فرهنگی فضا، را آغازین می‌دانیم با امید به این که دیگر پژوهش‌هایی که بار علمی و توان فرهنگی والا دارند و به کند و کاو در موجودیت‌های نشانه‌شناختی در پهنه‌ی پر رمز و راز و گونه‌گون ایران و سایر گستره‌های جغرافیایی غنی می‌پردازند و از طریق «صورت» رخ می‌کنند، هنوز بیش گشوده شود.

نشر فضا

فهرست مطالب

۷	پیش‌گفتار مترجم
۱۱	پیش‌گفتار

فصل اول

۱۷	سیر تکامل نشان‌های خانوادگی در ژاپن
----	---

بخش اول

۱۹	طبقه‌ی ممتاز درباری و ریشه‌های نشان‌های خانوادگی
----	--

بخش دوم

۲۵	جنگجویان و نخستین جلوه‌گاه‌های نشان‌های خانوادگی
----	--

بخش سوم

۳۱	به اوج رسیدن فتودالیسم و شکوفایی سنت استفاده از نشان‌های خانوادگی
----	---

بخش چهارم

۴۷	«جهان گذرا» و کامل شدن چرخه‌ی نشان‌های خانوادگی
----	---

بخش پنجم

۶۷	نمادگرایی و معنا در نشان‌های خانوادگی ژاپنی
----	---

۶۸	نشان‌های یادبود
----	-----------------------

۷۲	نشان‌های جنگی
----	---------------------

۷۵	نشان‌های خرافی یا خوش‌یمن
----	---------------------------------

۷۸	نشان‌های مذهبی
----	----------------------

۸۵	نشان‌هایی که بر نام‌ها دلالت داشتند یا به خاطر زیبایی مورد توجه بودند
----	---

۸۸	طراحی نشان‌های خانوادگی و ارزش‌های ژاپنی
----	--

فصل دوم

۹۱ نشان‌ها و تفسیرها

۹۳ آسمان و زمین

۱۰۱ گیاهان، گل‌ها و درختان

۱۵۵ پرنده‌ها، جانوران و حشرات

۱۷۳ اشیاء مصنوعی

۲۱۱ نقش‌ها و طرح‌ها

۲۳۱ نمادها و علامت‌ها

۲۳۹ ضمیمه

۲۴۱ کتابشناسی

پیش‌گفتار مترجم

من - و به گمانم بسیاری از هم‌نسلانم - از دریچه‌ی تلویزیون با ژاپن آشنا شدیم. در دنیای کودکان‌های که جنگ و پیامدهایش نقش برجسته‌ای در آن داشتند، به صفحه‌ی جادو چشم می‌دوختیم و با شخصیت‌های انیمیشن‌های ژاپنی - که در آن زمان به ندرت کسی می‌دانست آن انیمیشن‌ها نه در کشورهای غربی، بلکه در ژاپن تولید شده‌اند - همراه می‌شدیم و معلوم نبود از دیدن دنیای محنت‌زده‌ی آن شخصیت‌های مفلوک - که غالباً در پی یافتن والدین‌شان بودند - چه لذتی می‌بردیم. شاید تنها نکته‌ی مثبت آن انیمیشن‌ها زنده نگاه داشتن امید در دل‌هایمان بود. کمی بعد سریال‌های ژاپنی در تلویزیون به نمایش درآمدند و ما با تیره‌روزی‌های بی‌پایان شخصیت‌های سریال "دور از خانه" همراه شدیم. در این میان فیلم‌های ژاپنی هم بودند. فیلم‌هایی سرشار از خشونت، جنگ‌ها، خیانت‌ها و تلخ‌کامی‌ها که شخصیت‌های اصلی‌شان سامورایی‌ها و اربابان ستمگر بودند. شاهکارهای ازو، کوروساوا و یکی دو نفر دیگر هم گاه پخش می‌شد. اما تصاویر سیاه و سفیدی که از مقابل چشمان‌مان می‌گذشتند هرگز به اندازه‌ی آن انیمیشن‌های اندوهناک، لذت‌بخش نبودند. دیرتر، در دوران دانشکده بود که با سینمای ژاپن بیش‌تر آشنا شدم و از کشف دوباره‌ی چند اثر - از جمله فیلم خیره‌کننده‌ی آشوب - شگفت‌زده شدم. با این همه، سینمای ژاپن به سینمای محبوب تبدیل نشد و با تأثر سنتی این کشور - کابوکی و نو - هم به سختی می‌توانستم ارتباط برقرار کنم.

به این ترتیب، هنگامی که سخن از ترجمه‌ی کتابی درباره‌ی ژاپن به میان آمد، چندان علاقه‌ای به آن نشان ندادم تا این که چند صفحه از کتاب را خواندم. دنیایی که پیش چشمانم یافتم یکسره با آن چه از ژاپن در ذهن داشتم، متفاوت بود. از دریچه‌ی دیگر با هنر ژاپنی آشنا شدم، هنری که در طراحی نشان‌های خانوادگی جلوه‌گر شده بود. ظرافت، پیچیدگی و صداقت روح مردمی برایم آشکار شد که در طول سده‌ها جنگ و خونریزی

نه تنها دمی از هنر غافل نشده بودند، بلکه حتی آوردگاه‌ها را هم به عرصه‌ای برای بروز هنرشان تبدیل کردند؛ هنر طراحی نشان‌های خانوادگی. طراحی‌های منحصربه‌فردی که اگر چه در بسیاری موارد از نقش مایه‌هایی سرچشمه می‌گرفت که خاستگاه غیر ژاپنی داشتند، اما چنان با ویژگی‌های هنر بومی درآمیخت که تشخیص نمونه‌های اصلی، نه غیر ممکن که دشوار می‌نماید.

جان دبلیودوئر، نویسنده‌ی کتاب در ۱۹۲۱ در رود آیلند متولد شد. مدرک دکترایش در رشته‌ی تاریخ و زبان‌های خاور دور را در ۱۹۷۲ از دانشگاه هاروارد گرفت. کتاب‌های بسیاری به رشته‌ی تحریر درآورده که از جمله‌ی آن‌ها می‌توان به فرهنگ جنگ‌ها: پرل هاربر، هیروشیما، ۹-۱۱ و عراق (۲۰۱۰)، در آغوش کشیدن شکست: ژاپن در بیداری جنگ جهانی دوم (برنده‌ی جایزه‌ی پولیتزر در سال ۲۰۰۰)، بمباران شده: هیروشیما و ناگازاکی در خاطره‌ی ژاپنی (۱۹۹۵)، ژاپن در جنگ و صلح: گزیده‌ی مقالات (۱۹۹۵)، نژاد و قدرت در جنگ اقیانوس آرام (۱۹۸۶) و خاستگاه‌های دولت مدرن ژاپنی (۱۹۷۵) اشاره کرد. وی در حال حاضر استاد تاریخ در مؤسسه‌ی تکنولوژی و تحقیقات ماساچوست (MIT) است.

ذکر چند نکته در مورد ترجمه‌ی کتاب ضروری است. این اثر از معدود آثاری است که در غرب درباره‌ی نشان‌های ژاپنی به رشته‌ی تحریر درآمده است. در ایران نیز به جز چند اشاره‌ی گذرا در برخی کتاب‌های مربوط به فرهنگ ژاپن، منبع دیگری در این زمینه وجود ندارد. لازم به ذکر است که این اثر در دهه‌ی نود تجدید چاپ شده است.

- نام کتاب را از "عناصر طراحی ژاپنی" به "نشان‌های نمادین ژاپن" تغییر دادیم که عنوان گویاتری به نظر می‌رسد. در سایت‌های گوناگونی که به این کتاب اشاره شده است مقوله‌ی سمبولیسم در آن مورد تأکید قرار گرفته است.

- نویسنده در بسیاری موارد به ترجمه‌ای کاملاً آزاد از واژگان دست زده است، از این رو کسانی که به جزئیات زبان ژاپنی آگاهند، گاه ناهماهنگی‌هایی مشاهده خواهند کرد. باید گفت که معیار ما در این‌جا نسخه‌ی انگلیسی است.

- تلفظ انگلیسی واژگان ژاپنی همان‌گونه است که در کتاب اصلی آمده است. حروف کشیده

حذف شده‌اند - چنان که خود نویسنده در مقدمه می‌گوید - و بین کلمه‌ها فاصله‌ای نیامده، به این ترتیب به عنوان مثال yama no uchi (درون کوه‌ها) به صورت yamanouchi آمده است.

- زیرنویس‌ها که در انتهای هر فصل آمده‌اند، همه به جز دو مورد - که ذکر شده‌اند - از مترجم است و در اغلب موارد از سایت‌های ویکی پدیا و بریتانیکا استخراج شده‌اند. در پایان لازم است از گروهی که در ترجمه‌ی این کتاب به من یاری رساندند، تشکر کنم: - همکاران نشر فضا که در حروف‌چینی و غلط‌گیری کتاب نقش مهمی داشتند. - خانم مینا محمدی در مرکز زبان‌های خارجه‌ی دانشگاه تهران و دکتر حسن رضایی در فرهنگستان زبان و ادب فارسی که در بررسی واژگان ژاپنی و یافتن معادل مناسب برای آن‌ها به من یاری رساندند.

- آقای علی‌رضا فرهنگند که وسعت دانش‌شان همواره حیرت زده‌ام می‌کند و در ترجمه‌ی چند واژه‌ی انگلیسی با من همکاری کردند. - کاووس، کیارش و کامیار بالازاده که مهربانی و بردباری‌شان ترجمه‌ی این کتاب را برایم میسر ساخت.

تهران - پاییز ۱۳۸۹

پیشگفتار

طرح‌های که در این کتاب ارائه شده‌اند در زبان ژاپنی مون^۱ یا مون شو^۲ خوانده و بیش‌تر آن‌ها جزء پیامدهای جانبی جنگ محسوب می‌شوند. نخستین بار در اواخر سده‌ی دوازدهم، هنگامی که جنگ در ژاپن خاندان‌های گوناگون را کاملاً درگیر کرده بود، اشخاص برای نشان دادن هویت‌شان در میدان نبرد، نشان‌ها را به کار گرفتند و از آن زمان به بعد، آن نمادها به جزء کوچک، اما عادی بقا در میانه‌ی هرج و مرج و آشوب کشور تبدیل شدند. مردانی که زره‌ها، هویت‌شان را کاملاً پنهان کرده بودند، از نشان‌ها استفاده می‌کردند تا باران‌شان اشتباهی به آن‌ها حمله نکنند و اگر عمل قهرمانانه‌ای از آن‌ها سر زد، هویت‌شان آشکار شود. بعد، با گذشت سده‌ها و جذاب شدن طرح‌ها و گسترش پیوندهای خانوادگی، جنگجویان شکل مشخصی به طرح‌ها دادند و آن‌ها را طبقه‌بندی کردند و از آن پس اساساً برای بالیدن به شجره‌ی خانوادگی‌شان آن‌ها را به کار می‌بردند. به این ترتیب، این طرح‌ها به نمادهای خانوادگی ژاپن تبدیل شدند.

تشابهات بی‌شماری میان نشان‌های خانوادگی در اروپا و ژاپن وجود دارد، اما پس از بررسی این مقوله در این دو نقطه‌ی جغرافیایی، در انتها، با یک تفاوت بزرگ و اساسی روبه‌رو می‌شویم. در حالی که نشان‌های اروپایی، امروزه اغلب جزیی از تاریخ محسوب می‌شوند، مقوله‌ی نشان‌های ژاپنی به عنوان عرصه‌ای از هنر دوام آورده است. نشان‌ها بیش از هر چیز به خاطر کیفیت طرح‌هایشان معتبراند. آن‌ها زبان گویای خودشان هستند و هدف این کتاب آن است که به غربی‌ها فرصت شناخت نشان‌های ژاپنی و دانستن ارزش آن‌ها را بدهد. روی هم رفته، این یک کتاب هنری است و تنها اندکی افزوده‌های تاریخی دارد.

با این همه، افزوده‌های تاریخی هم جالب هستند، زیرا نشان‌های ژاپن ویژگی‌های منحصربه‌فرد این سرزمین را به خوبی باز می‌تابانند. برای دریافتن موضوع تکامل زائد طرح‌های خانوادگی ژاپنی - از نقطه‌ی شروع آن در نقش و نگارهای پارچه‌های وارداتی از چین تا ترکیب آن با فرهنگ اشراف، جنگجویان و شهرنشینان که به تدریج در جامعه‌ی ژاپن شکوفا شدند - باید فراز و فرودهای تاریخ ژاپن را از سده‌ی هفتم تا نوزدهم بررسی کرد. در پایان سده‌ی نوزدهم، این روند تکاملی، که هیچ قرینه‌ای در اروپا ندارد، به انتهای خود می‌رسد. نشان‌ها که در ابتدا به عنوان طرح‌های تزئینی بر روی وسایل شخصی اشراف زادگان حک می‌شدند، از آتش جنگ و فنودالیسم گذشتند و در دستان بلند مرتبگانی از نوع دیگر که در چهره و استعداد شهره‌ی خاص و عام بودند - بانوان سبک سر و هنرپیشگان "جهان‌گذرا"ی ژاپن در سده‌های هفدهم و هیجدهم - به اوج خلاقیت رسیدند و به تدریج نابود شدند. این دایره‌ی تکاملی موضوع نخستین فصل کتاب حاضر است.

نشان‌ها، از جنبه‌هایی دیگر، گستره‌ای از تصاویر و اسطوره‌های شرق دور، و نیز معیارهای خشک و دقیق سنجش سلیقه‌ها و ارزش‌ها و مجموعه‌ی منحصر به فردی از داستان‌های مربوط به جنگ و چیزهای دیگر را می‌نمایند که آمیزه‌ای از حقیقت، آب و تاب‌های فراوان و جعلیاتی‌اند که احتمالاً بسیار نزدیک به روح زمانه‌شان هستند. این جنبه‌ها، در کنار هم، طنین، رنگ و عمق بیش‌تری به شناخت ما از ژاپن قبل از دوره‌ی مدرن می‌دهند. نشان‌های خانوادگی ژاپن، بسیار شخصی و در عین حال فرآیند نیروهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بسیار زیاد بودند. از این‌رو، مسائل شخصی و غیر شخصی را به هم می‌پیوندند و زوایایی از زندگی و تجربه‌های ژاپنی را روشن می‌کنند که غالباً در چشم انداز تاریخ‌شناسان مبهم باقی می‌مانند. بخش پنجم این کتاب ارتباط میان افراد و وقایع جاری در محیط پیرامون‌شان را تا اندازه‌ای روشن می‌کند. این مساله به همراه تفسیر جداگانه‌ی نقش مایه‌ها و طرح‌ها نکته‌های اساسی نمادپردازی اشکال ژاپنی است.

از آن‌جا که این کتاب برای خوانندگان عادی و نه متخصصان گردآوری

شده است، بنا به خواست ناشر، من در چند مورد رویه‌ی معمول‌ام را کنار گذاشتم: تلفظ اصلی واژگان ژاپنی به صورت ایتالیک خواهد آمد و علامت حروف صدادار بلند حذف شده‌اند، به عنوان نمونه rimbo به جای rinbō آمده است. تمام اسامی مدرن ژاپنی (پس از سال ۱۸۶۸) به شیوه‌ی غربی، با نام خانوادگی در پایان و اسامی ژاپنی پیش از دوره‌ی مدرن به شکل ژاپنی آمده‌اند که نام خانوادگی در ابتدا می‌آید.

علاقه‌ی شخصی من به مون‌ها در ابتدا فقط به خاطر زیبایی‌شان بود. ابتدا در میانه‌ی سال‌های ۱۹۶۳ و ۱۹۶۵ که به عنوان ویراستار و طراح کتاب در مؤسسه جان ودرهیل^۳ کار می‌کردم، با آن‌ها روبه‌رو شدم. گاه از آن‌ها به عنوان طرح‌های چاپی استفاده می‌کردیم و در جست‌وجو برای یافتن مناسب‌ترین اشکال بود که من نخستین بار با دقت صفحات مجموعه‌های نشان‌های ژاپنی را ورق زدم. مردیت ودربی^۴، مشاور ودرهیل، همچون من به این گونه‌ی هنر علاقه‌مند بود و به این ترتیب فکر به وجود آوردن یک کتاب نشان‌های ژاپنی برای خواننده‌ی انگلیسی زبان به ذهن‌مان راه یافت.

وظیفه‌ی جداکردن و شناسایی نشان‌ها و نوشتن این که آن‌ها چه بودند و چه معنایی داشتند، با این توافق که نوشته‌ها کوتاه و دلنشین باشند به من واگذار شد. خوشبختانه نوشته‌ها دلنشین از آب در آمدند اما کوتاه نه! تاریخچه‌ی نشان‌ها از آن‌چه انتظار می‌رفت طولانی‌تر شد؛ حکایت‌ها پرشورتر شد و عمیق‌تر به نمادگرایی پرداخته شد. در واقع، مقدمه‌ی این کتاب، از مقاله‌ای تقریباً دو برابر آن‌چه ملاحظه می‌کنید و در مرحله‌ی تحقیق نگاشته شد، ریشه گرفته است. پانوشته‌ها حذف شده‌اند، اما منابع اصلی که در تهیه‌ی متن و نیز تفسیرها به کار رفته در یادداشت‌های مربوط به کتاب شناسی فهرست شده‌اند.

روند طولانی آماده کردن کتاب با یافتن مجموعه‌ای اصلی از طرح‌های مون طولانی‌تر شد. این مسأله کاملاً اتفاقی بود. در جست‌وجو برای یافتن تمام مجموعه‌های موجود ژاپنی درباره‌ی این مقوله، و به ویژه یکی از آن‌ها (مون نویسی)^۵، که نخستین بار در ۱۹۰۶ منتشر شده بود، با آقای یوشی‌هیرو کاواموتو^۶ آشنا شدیم که نقش بسیار مهمی در تهیه‌ی کتاب حاضر داشته

3- John Weatherhill

4- Meredith Weatherby

5- Mon no Seika

6- Yoshihiro Kawamoto

است. آقای کاواموتو سرپرست خانواده‌ای از کیوتو است که به طور سنتی کتاب‌هایی را تهیه می‌کردند و می‌فروختند که به طراحان و رنگرزان کیمونو می‌پرداخت. من در اواخر بهار ۱۹۶۵، یک هفته پیش از بازگشتم به ایالات متحده، وی را در خانه‌اش ملاقات کردم و پروژه‌ی ودرهیل را برای او توضیح دادم. پس از مدتی گفت‌وگو، او به اتاق زیر شیروانی خانه‌اش رفت و جعبه‌ی بزرگی با خود آورد. آقای کاواموتو توضیح داد که جعبه حاوی طراحی‌های اصلی پدر بزرگش از مون‌ها در چند دهه قبل است که قرار بوده به کتابی تبدیل شود. او به ما پیشنهاد داد در کتابمان از آن طراحی‌ها استفاده کنیم.

کیوشی کاواموتو در سال ۱۹۳۳ درگذشت و طراحی‌هایش کشف قابل توجهی بود. هر نشان روی کارت سه اینچی مربع شکلی طراحی شده بود، هر نشان یک سوم کارت را در بر می‌گرفت و درست به همان شکلی بود که در این کتاب آمده است؛ خود نقش مایه سفید است و اطراف آن با جوهر سیاه شده است. نشان‌ها با دقت بسیار زیادی کشیده شده و کاملاً مشخص است زمان قابل توجهی برای طراحی آن‌ها صرف شده است. از این رو دانستن آن که تعداد کلی نشان‌ها در مجموعه‌ی کاواموتو عددی بین شش تا هفت هزار است، بسیار اهمیت دارد. این تعداد در واقع بیش از دو برابر نشان‌هایی است که در این کتاب به تصویر در آمده‌اند. در میان مجموعه مون‌های ژاپنی هیچ مجموعه‌ای که بیش‌تر از این تعداد را در بر داشته باشد، نمی‌شناسم.

من هفته‌ها در مورد طرح‌های کاواموتو که رویه‌ی میزها و کف زمین را پوشانده بود، تامل کردم تا از میان طرح‌های متعدد یک نقش مایه‌ی واحد، مناسب‌ترین‌ها را انتخاب کنم. به این ترتیب به تصویری مبهم اما قانع کننده و شفقت‌آمیز از کیوشی کاواموتو در نیم قرن پیش دست یافتم که در مقابل میز کوچکی در خانه‌اش در منطقه‌ای از کیوتو که به دوختن کیمونو اختصاص داشت، زانو زده و با دقت طرح‌های ظریفش را کامل می‌کند؛ حتی طرح‌هایی کاملاً ابتکاری از خود خلق می‌کند و صبورانه سالیان دراز به این کار ادامه می‌دهد. تمام آن طرح‌ها، همچون ثمره‌ی

زندگی بسیاری هنرمندان دیگر در جعبه‌ای در اتاق زیر شیروانی خانه‌ای به فراموشی سپرده شده بودند. مون‌های ارائه شده در این کتاب همگی به جز چند استثناء از طرح‌های اصلی کاواموتو تهیه شده‌اند. بازگرداندن آن‌ها به عرصه‌ی هنرمایه‌ی افتخار من است.

در روند تهیه‌ی این کتاب چند نفر دیگر هم از جنبه‌های گوناگون تاثیر گذار بوده‌اند. پروفیسورها، آلبرت کریگ^۷، ادوین اوری‌شور^۸ و دونالدشیولی^۹، همگی از دانشگاه هاروارد، دست نوشته‌ی این کتاب را در مراحل مختلف خوانده‌اند؛ از اظهار نظرها و پیشنهادهای آنان ممنونم. همچون بقیه‌ی پروژه‌ها، کارکنان مؤسسه‌ی جان ودرهیل با حوصله و دقت فراوان این کتاب را بررسی کرده‌اند و من به ویژه مایلم از رونالدبل^{۱۰}، اودی‌باک^{۱۱}، رالف فردریش^{۱۲}، تاکه‌شی یامازاکی^{۱۳} و مشاوره‌ی بسیار خوب، مردیت ودربی تشکر کنم.

و در پایان از همسرم سپاسگزارم، به خاطر همکاری‌های مستقیم و غیرمستقیم و صبوری‌اش.

- 7- Albert Craig
- 8- Edwin O.Reischauer
- 9- Donald Shively
- 10- Ronald Bell
- 11- Audie Bock
- 12- Ralph Friedrich
- 13- Takeshi Yamazaki